

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014-15

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΠΕ01

ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η ερευνητική
εργασία
χωρίστηκε σε
δύο (2) χρονικά
τμήματα.

Ένα για το Α
Τετράμηνο και
ένα για το Β
Τετράμηνο του
σχολικού έτους
2014-15.

Η ερευνητική
ομάδα
αποτελείται από
τέσσερεις (4)
υποομάδες.

Κάθε υποομάδα
ανέλαβε να
μελετήσει από
ένα (1) υπόθεμα
κάθε τετράμηνο.

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΟΜΑΔΑ Α

1. Μαντέντη Χρυσάνθη
2. Παπανικολάου Ευαγγελία
3. Χάλα Αγγελική
4. Καραγιάννης Γεώργιος

ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ

A: Το νερό βασικό αγαθό στην ανθρωπότητα

*B: Το νερό όπως περιγράφεται μέσα από τα λόγια των μεγάλων
Ελλήνων δημιουργών (ποιητών και στιχουργών)*

ΟΜΑΔΑ Β

5. Κατσιδήμα Γεωργία
6. Καλογήρου Σπυριδούλα
7. Πεφάνης Δημήτριος
8. Ανδρικόπουλος Θάνος

ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ

A: Ο συμβολισμός του νερού στην αρχαία Ελληνική θρησκεία και το Χριστιανισμό

B: Λαογραφία (και παροιμίες) για το νερό

ΟΜΑΔΑ Γ

9. Χουρπιλιάδη Χαρά
10. Τσιμπούκη Βασιλική
11. Γιαννακοπούλου Ελισάβετ
12. Αλεξίου Αγγελική

ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ

A: Ο συμβολισμός του νερού σε διάφορες θρησκείες

B: Διήγημα με κεντρικό θέμα το νερό

ΟΜΑΔΑ Δ

13. Γαλανόπουλος Γεώργιος
14. Γερογιάννης Δημήτριος
15. Μπαλασόπουλος Γιάννης
16. Θαν/οπουλος Γεώργιος
17. Ξένος Μιχαήλ

ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ

A: Συμβολή του νερού στη διαμόρφωση διαφόρων πολιτισμών

B: Βίντεο (Animation) για το νερό

ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

1.ΤΟ ΝΕΡΟ ΒΑΣΙΚΟ ΑΓΑΘΟ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ

Το λεγόμενο νερό, στην ελληνική δημοτική γλώσσα, ή ύδωρ είναι η περισσότερο διαδεδομένη χημική ένωση στην επιφάνεια της Γης καλύπτοντας το 70,9% του πλανήτη μας. Στη φύση (του πλανήτη μας), το νερό υπάρχει στην αέρια κατάσταση (οπότε ονομάζεται υδρατμός), στην υγρή κατάσταση και στη στερεή κατάσταση (οπότε ονομάζεται πάγος). Είναι άγευστο και άοσμο, σχεδόν άχρωμο και διαυγές, αλλά εμφανίζει μια γαλάζια χροιά όταν βρίσκεται σε βαθιά στρώματα. Η συνολική μάζα του

ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

νερού που βρίσκεται στην επιφάνεια του πλανήτη, καθώς και πάνω και κάτω απ' αυτήν ονομάζεται υδρόσφαιρα.

«Γλυκό νερό»
είναι ένας
ανανεώσιμος πόρος,
αλλά παρόλα αυτά η
παγκόσμια προμήθεια
καθαρού «γλυκού»

νερού σταθερά μειώνεται.

Η ζήτηση νερού ήδη ξεπερνά την προσφορά σε πολλά μέρη του κόσμου, καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός συνεχίζει να αυξάνεται, και επομένως το ίδιο και η παγκόσμια ζήτηση νερού.

Από μια βιολογική σκοπιά, το νερό περιέχει πολλές ιδιότητες που είναι κρίσιμες για τη διατήρηση της ζωής γεγονός που το ξεχωρίζει από άλλες ουσίες. Οι σημαντικότεροι λόγοι που καθιστούν το νερό τόσο απαραίτητο στοιχείο της ζωής είναι ακριβώς οι φυσικοχημικές του ιδιότητες οι οποίες είναι:

1. Η μεγάλη διαλυτική του ικανότητα.
2. Η μεγάλη αντίσταση σε θερμικές μεταβολές, (μεγαλύτερη θερμοχωρητικότητα από κάθε υγρό).
3. Η ανάπτυξη ισχυρών δυνάμεων συνοχής και συνάφειας.
4. Η μεγαλύτερη πυκνότητά του σε υγρή μορφή απ' ότι σε στερεή.

1.1 Νερό: Αναντικατάστατο συστατικό του πλανήτη μας

Η σημασία του νερού για τη ζωή καθώς και για το παγκόσμιο οικοσύστημα γίνεται συνεχώς σαφέστερη. Είναι ένας πόρος που όχι μόνο καλύπτει βασικές ανάγκες για τον ανθρώπινο πληθυσμό και αποτελεί το κλειδί για την ανάπτυξη, ιδιαίτερα με τη δημιουργία και διατήρηση του πλούτου μέσω της γεωργίας, της επαγγελματικής αλιείας, της παραγωγής ενέργειας, της βιομηχανίας, των μεταφορών και του τουρισμού, αλλά είναι ζωτικός για όλα τα παγκόσμια οικοσυστήματα. Ωστόσο, τα γεγονότα δείχνουν ότι αντιμετωπίζουμε παγκόσμια κρίση νερού. Το νερό θεωρείται το πλέον σημαντικό και αναντικατάστατο θρεπτικό συστατικό για τον άνθρωπο. Αδυναμία επαρκούς πρόσληψης οδηγεί πολύ γρήγορα σε σημαντικές βλάβες. Το νερό αποτελεί το πολυτιμότερο αγαθό και συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη ζωής. Η ανάπτυξη και η διαβίωση του ανθρώπου εξαρτώνται από

**ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ**

την δυνατότητα κατανάλωσης επαρκούς ποσότητας και ποιότητας νερού.

Ο ανθρώπινος πολιτισμός ιστορικά άνθησε γύρω από ποτάμια, λίμνες και άλλους κύριους υδάτινους δρόμους, για ευνόητους λόγους, με πιο σημαντικά παραδείγματα:

1. Ο πολιτισμός της Μεσοποταμίας, όπως ακριβώς δηλώνει και το όνομα της περιοχής, αναπτύχθηκε ανάμεσα και γύρω από τους ποταμούς.
2. Ο πολιτισμός της Αρχαίας Αιγύπτου, βασιζόταν αποκλειστικά στο «θεϊκό» ποταμό Νείλο.

Και ένα μικρό παιδί μπορεί να καταλάβει τι συνέπειες μπορεί να έχει για τον πλανήτη μας η διαταραχή στην ισορροπία των υδάτινων πόρων.

2.ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Το νερό συνδέεται άμεσα με τη λατρεία της χριστιανικής θρησκείας. Για παράδειγμα, ο αγιασμός που φυλάμε δίπλα στο εικονοστάσι του σπιτιού μας ή με αυτό που μας ραντίζει ο ιερέας στην αρχή κάθε μήνα, στην αρχή της σχολικής χρονιάς και σε κάθε καινούριο ξεκίνημα στη ζωή μας συμβάλλει η παρουσία του νερού. Επιπλέον, το νερό παίζει σημαντικό ρόλο και σε διάφορες λατρευτικές εκδηλώσεις της Εκκλησία μας. Πιο συγκεκριμένα, στην ορθόδοξη εκκλησία, στη γιορτή των

Φώτων, το νερό παίζει τον πρωταρχικό ρόλο στην τελετή αγιασμού των υδάτων που γίνεται σε όλους τους ναούς. Ακόμη, το νερό το συναντάμε πολύ συχνά και σε διάφορα μυστήρια της χριστιανικής Εκκλησίας, όπως στο μυστήριο της Βάπτισης, της Θείας Ευχαριστείας κ.ά.

Μυστήρια: Βάπτιση– Θεία Ευχαριστία - Αγιασμός (Γιορτή των Θεοφανείων)

Βάπτιση:

Συμβολισμός: το νερό αποτελεί σύμβολο εξαγνισμού, που σηματοδοτεί την εισαγωγή του πιστού στο σώμα της εκκλησίας.

Ένα από τα επτά μυστήρια της ορθόδοξης εκκλησίας είναι η βάπτιση, η οποία σηματοδοτεί την εισαγωγή του πιστού στο σώμα της Εκκλησίας. Η λέξη βάπτισμα προέρχεται από το ρήμα βάπτω/βαπτίζω (=βουτάω, καταδύω)

- Το νερό είναι σύμβολο του καθαρισμού καθώς η ιδιότητά του είναι να καθαρίζει.
- Είναι σύμβολο της ζωής, εφόσον χωρίς αυτό δεν μπορεί να υπάρχει ζωή.

Στο βάπτισμα με τη δύναμη του αγίου Πνεύματος ο άνθρωπος γίνεται εικόνα του θανάτου και της ανάστασης

του Χριστού, «τάφος και μήτηρ». Έτσι με τις τρεις καταδύσεις:

- συνθάπτεται ο άνθρωπος με τον Χριστό συμβολικά και
- συνανασταίνεται μαζί με το Χριστό συμβολικά.

Η σωτηρία όμως είναι αληθινή. Μέσα από το μυστήριο της Βάπτισης, στο οποίο συμβάλλει καθοριστικά η παρουσία του νερού με τη δύναμη και τη χάρη της αγίας Τριάδας, στο όνομα της οποίας βαπτιζόμαστε, ξεπηδά η νέα εν Χριστώ ζωή.

Το νερό της βάπτισης συμβολίζει την καθαρότητα της ψυχής. Πιο συγκεκριμένα, το νερό όπως το χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή, για την καθαριότητα του σώματος μας, έτσι και μέσα από το βάπτισμα η χρήση του έχει συμβολικό χαρακτήρα καθώς ο Θεός καθαρίζει την ψυχή μας με το μυστήριο του βαπτίσματος.

Με τη βάπτισμα εμείς οι άνθρωποι έχουμε τη δυνατότητα να γίνουμε παιδιά του Θεού-Πατέρα μας. Επιπλέον, η βάπτισμα είναι ένα μυστήριο μέσα από το οποίο, δίνεται

στον άνθρωπο η ευκαιρία της άφεσης αμαρτιών. Εξάλλου όπως το νερό και το λάδι γίνονται ένα με το σώμα, έτσι κι εμείς από την ημέρα της βάπτισης μας μπαίνουμε στην αγκαλιά του Θεού.

Αγιασμός

Θεοφάνεια

Ο Ιησούς κάποια στιγμή, όταν ήταν περίπου 30 χρονών, έθεσε τέρμα στη σιωπή και την αφάνεια του. Είχε φτάσει ο καιρός να αναλάβει δημόσια το έργο του. Πρώτη του κίνηση ήταν να συναντήσει τον Ιωάννη Βαπτιστή. Εκεί στον Ιορδάνη ποταμό βαπτίστηκε απ' αυτόν. Πριν και μετά το γεγονός συνέβησαν πράγματα ασυνήθιστα και βαρυσήμαντα. Με αυτά φανερώθηκε ποια ήταν η σχέση του με τον Θεό - Πατέρα, ποια η αποστολή του στον κόσμο και πώς θα την έκανε πραγματικότητα. Ας παρακολουθήσουμε τι πληροφορούν σχετικά οι ευαγγελιστές Ματθαίος και Ιωάννης.

Μτ 3, 13 Τότε έρχεται ο Ιησούς από τη Γαλιλαία στον Ιορδάνη προς τον Ιωάννη για να βαπτιστεί απ' αυτόν

Ιω 1, 29 Ο Ιωάννης βλέπει τον Ιησού να έρχεται προς το μέρος του και λέει: «Αυτός είναι ο αμνός του Θεού², που παίρνει πάνω του την αμαρτία των ανθρώπων.

30 Γι' αυτόν σας μίλησα όταν είπα "ύστερα από μένα έρχεται ένας που είναι ανώτερος μου, γιατί υπήρχε πριν να γεννηθώ".

31 Κι εγώ κάποτε δεν τον ήξερα ποιος είναι. Για να τον γνωρίσει όμως ο Ισραήλ, γι' αυτό ήρθα εγώ και βαπτίζω με νερό».

Μτ 3, 14 Ο Ιωάννης όμως τον εμπόδιζε (να βαπτιστεί) λέγοντας του: «Εγώ έχω ανάγκη να βαπτιστώ από σένα κι έρχεσαι εσύ σ' εμένα;»

Μτ 3, 14 Ο Ιωάννης όμως τον εμπόδιζε (να βαπτιστεί) λέγοντας του: «Εγώ έχω ανάγκη να βαπτιστώ από σένα κι έρχεσαι εσύ σ' εμένα;»

15 Ο Ιησούς όμως του αποκρίθηκε: «Ας τ' αφήσουμε τώρα αυτά, γιατί πρέπει να εκπληρώσουμε και οι δυο μας ό,τι προβλέπει το σχέδιο του Θεού³». Τότε ο Ιωάννης τον άφησε να βαπτιστεί.

16 Βαπτίστηκε λοιπόν ο Ιησούς κι αμέσως βγήκε από το νερό. Και να, άνοιξαν γι' αυτόν οι ουρανοί⁴ και είδε το Πνεύμα του Θεού σαν περιστέρι⁵ να κατεβαίνει και να έρχεται πάνω του. Λεπτομέρεια από τη Βάπτιση.

17 Ακούστηκε τότε μια φωνή από τα ουράνια που έλεγε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός, αυτός είναι ο εκλεκτός μου».

Ιω 1, 32 Κι ο Ιωάννης διακήρυξε δημόσια και είπε: «Είδα το Πνεύμα να κατεβαίνει σαν περιστέρι από τον ουρανό και να μένει πάνω του.

33 Εγώ δεν τον ήξερα ποιος ήταν, εκείνος όμως που με έστειλε να βαπτίζω με νερό, εκείνος μου είπε: 'Εκείνος που πάνω του θα δεις να κατεβαίνει και να μένει το Πνεύμα, αυτός είναι που βαπτίζει με Άγιο Πνεύμα'.

34 Κι αυτό εγώ το είδα και διακήρυξα δημόσια πως αυτός είναι ο Υιός του Θεού».

Ερμηνευτικά :

Ο αντίλογος του Χριστού στον Ιωάννη (Μτ 3, 15) είχε το νόημα: Φυσικά ο ίδιος -ως αναμάρτητος- δεν είχε ανάγκη από μετάνοια, εξομολόγηση και βάπτισμα. Όμως θέλει και δέχεται να κάνει ό,τι κάνουν όλοι, διότι ταπεινά συμμερίζεται τη θέση των ανθρώπων θέλει να είναι κοντά τους, μαζί τους, για χάρη τους. Μέσα από το βάπτισμα του Ιησού Χριστού ξαναδίνεται

επίσημα και πανηγυρικά η δυνατότητα επικοινωνίας των ανθρώπων με τον Θεό.

Σημείωση: Με τη μορφή σαν περισσότερι το Άγιο Πνεύμα για πρώτη φορά έγινε τόσο αισθητό στους ανθρώπους το οποίο συμβολίζει: αγάπη, ειρήνη και ελπίδα.

digitalschool.minedu.gov.gr/

Το μυστήριο του Αγιασμού και η γιορτή των Θεοφανείων στην σημερινή εποχή:

Τα **Θεοφάνεια** είναι μία από τις μεγαλύτερες και σπουδαιότερες γιορτές της Χριστιανοσύνης. Είναι μία γιορτή ανάμνησης της Βάπτισης του Ιησού Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό από τον Άγιο Ιωάννη τον Βαπτιστή. Εορτάζεται στις 6 Ιανουαρίου και είναι η τρίτη και τελευταία εορτή του Δωδεκαημέρου (εορτών των Χριστουγέννων). Το όνομα προκύπτει από την φανέρωση των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδας που συνέβη σύμφωνα με τρεις σχετικές ευαγγελικές περικοπές. Η εορτή των Θεοφανίων λέγεται επίσης και **Επιφάνια** και **Φώτα** (ή Εορτή των Φώτων).

Η κάθοδος του Ιησού στα Ιορδάνεια ύδατα σημαίνει τον καθαγιασμό του υγρού στοιχείου που είναι η βάση της ζωής

και κατεπέκταση τον καθαγιασμό ολόκληρης της Κτίσεως από
την αμαρτία .

« η θάλασσαν είδεν και έφυγεν ο Ιορδάνης εστράφη εις τα
οπίσω».

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος παρουσιάζει με συμβολικό και αλληγορικό τρόπο την στροφή του ποταμού Ιορδάνη προς την αντίθετη κατεύθυνση. Ο Ιορδάνης ποταμός πηγάζει από δυο πηγές την μία που ονομάζεται Ιορ και την άλλη Δαν . Απ' την συνένωση των δύο ποταμών προκύπτει ο Ιορδάνης που χύνεται στη Νεκρά θάλασσα. Η Νεκρά θάλασσα συμβολίζει το προπατορικό αμάρτημα του Αδάμ και της Έβας και κατεπέκταση τον πνευματικό θάνατο. Η στροφή που κάνει ο ποταμός λοιπόν αλληγορικά σημαίνει τη σωτηρία του κόσμου από τον Χριστό. Ο Χριστός άγιασε τα νερά προκειμένου (σύμφωνα με τον Άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο) να γίνουν πηγή αφθαρσίας, λυτήριο αμαρτημάτων. Παρέδωσε το Βάπτισμα στους μαθητές του σαν βασικό στοιχείο της διακονίας τους στον κόσμο. Το βάπτισμα αποτελεί μέσο συμμετοχής των ανθρώπων στη **Βασιλεία του Θεού**. Η αξία που έχει το μυστήριο της Βάπτισης αποδεικνύεται από την εντολή του Χριστού στους μαθητές του, να βαπτίσουν όλους του ανθρώπους και να κηρύξουν το Ευαγγέλιο σε ολόκληρο τον

κόσμο. Συμμεραίνουμε λοιπόν, ότι η γιορτή των Θεοφανείων αποτελεί προσκλητήριο κάθαρσης και εξόδου απ' το σκοτάδι και αναζήτηση του φωτός.

Δύο είναι οι κυριότερες τελετές των Θεοφανίων:

1. Ο **Μέγας Αγιασμός**, που λαμβάνει χώρα εντός των Εκκλησιών.

2. Η **Κατάδυση του Τιμίου Σταυρού**, που ακολουθεί τον Μεγάλο Αγιασμό.

Ανέλκυση του Σταυρού (το «πιάσιμο του Σταυρού») από κολυμβητές, οι οποίοι κατά την τελετή της Κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού βουτούν στα παγωμένα νερά για να πιάσουν πρώτα τον Σταυρό και να λάβουν την ευλογία του ιερωμένου, αλλά και να δεχθούν τις τιμές και τις ευχές των συντοπιτών τους.

Αγιασμός των οικιών από τους ιερείς. Στην Ελλάδα ο αγιασμός γίνεται για πρώτη φορά την παραμονή των Θεοφανίων και λέγεται «Πρωτάγιαση». Με την Πρωτάγιαση, ο ιερέας γυρίζει όλα τα σπίτια και με το Σταυρό και ένα κλωνί

βασιλικό «αγιάζει» τους χώρους των σπιτιών για να φύγει μακριά κάθε κακό.

Θεία Ευχαριστία:

Η πιο σπουδαία, η πιο ιερή, η πιο άγια στιγμή της ζωής μας είναι, όταν κοινωνούμε τα Άχραντα Μυστήρια. Το μυστήριο της Θείας Ευχαριστείας αποτελεί μυστήριο και θυσία. Μυστήριο, διότι ο άρτος και ο οίνος με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος μεταβάλλονται σε Σώμα και Αίμα του Χριστού. Ενώ θυσία, επειδή επαναλαμβάνεται αναίμακτα η σταυρική θυσία του Γολγοθά. Για να τελεσθεί η θεία Ευχαριστία χρειάζονται:

- α) ο άρτος ένζυμος, δηλαδή το πρόσφορο και ο οίνος (ανάμα),
- β) ο ιερέας που πρέπει να είναι κανονικά χειροτονημένος και η Αγία Τράπεζα,
- γ) η ευχή του καθαγιασμού, η οποία αποτελεί το κέντρο της θείας Λειτουργίας.

Κατά τη διάρκεια της Θείας Ευχαριστίας ένα από τα λειτουργικά σκεύη που χρησιμοποιούνται για την τέλεση του μυστηρίου και την παρασκευή της Θείας Κοινωνίας είναι το ζέον ή δοχείο ύδατος.

Τὸ Ζέον: Μικρὸ δοχεῖο πού χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴ μεταφορὰ θερμῶς (ζέοντος) ὕδατος καὶ ἐκχύση του μέσα στο Ἅγιο Ποτήριο πρὶν ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία. Με αὐτὸν τρόπο ἐξαίρεται ἡ ζέση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ παρακινούμαστε με τέτοια θερμότητα πίστεως νὰ προσερχόμαστε στὴ Θεία Μετάληψη. Συμβολίζει τὸ ζεστὸ αἷμα πού ἔρρευσε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴ λόγχευσή Του.

Συμβολισμός: *Συμβολίζει τὸ ζεστὸ αἷμα πού ἔρρευσε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴ λόγχευσή Του.*

Αξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι: πολλοὶ Ἱερεῖς φροντίζουν στὸ Ζέον οἱ βοηθοὶ τους νὰ τοὺς φέρνουν καυτὸ νερὸ, ὥστε στὴ Θεία Μετάληψη οἱ μεταλαμβάνοντες νὰ αἰσθάνονται τὴ θερμότητα τῆς Θείας Κοινωνίας. Γι' αὐτὸ στοὺς Κανόνες καθορίζεται ὅτι, ἐὰν ὁ Ἱερέας δὲν ἔχει ζεστὸ νερὸ νὰ μὴν τελεῖ Θεία Λειτουργία.

3. ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΝΕΡΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

Στὸ πρῶτο τετράμηνο ἀσχοληθήκαμε με τὸ ρόλο τοῦ νεροῦ στις ἀρχαίες καὶ τις σύγχρονες θρησκείες τοῦ κόσμου (εκτὸς τοῦ χριστιανισμοῦ) καὶ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα.

Παρατηρήσαμε ότι το νερό θεοποιείται και λατρεύεται σε όλες τις αρχαίες θρησκείες λόγω της μεγάλης σπουδαιότητάς του. Με εξαίρεση το Ζωροαστρισμό, που συνεχίζει να έχει πιστούς από τα αρχαία χρόνια, το νερό από θεότητα γίνεται έννοια και σύμβολο. Σε όσες θρησκείες βασίζονται σε παλαιότερες αντιλήψεις (π.χ. Αφρικανικές)πραγματοποιούνται τελετές και γίνονται επικλήσεις σε αυτό. Σε όλες όμως θεωρείται ως ευλογία και δώρο του θεού προς τον άνθρωπο και θεωρείται ότι έχει καθαρτικές ιδιότητες, γι' αυτό του αποδίδεται ιδιαίτερος σεβασμός και φροντίδα. Το ίδιο ισχύει και στα χριστιανικά δόγματα, όπου χρησιμοποιείται κυρίως στο βάπτισμα.

Το νερό έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο στις θρησκείες από την αρχαιότητα καθώς έχουμε αναφορές γι' αυτό σε πολλές θρησκείες των αρχαίων λαών ,στις μυθολογίες και στις θεωρίες για τη δημιουργία του κόσμου.

ΣΟΥΜΕΡΙΟΙ

Στη θρησκεία των Σουμερίων έχουμε αναφορά για δύο θεούς που σχετίζονται με το νερό :

- τον Ενλίλ θεό των ανέμων και των καταιγίδων

-και τον Ένκι, θεός των υδάτων και της γόνιμης γης

Ακόμη οι αναφορές για τον κατακλυσμό του Νώε μοιάζουν πολύ με τους σουμεριακούς μύθους, παρ' όλο που γράφτηκαν αιώνες νωρίτερα της Παλαιάς Διαθήκης και της Βίβλου.

ΧΑΝΑΝΑΙΟΙ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΕΣ

Στους Χαναναίους και τους Φοίνικες υπήρχε ο θεός Βάαλ, ο μεγαλύτερος θεός τους αλλά και αρκετών άλλων σημαντικής καταγωγής λαών της Εγγύς Ανατολής και της βόρειας Αφρικής, όπως των Βαβυλωνίων, Μωαβιτών κ.α. Είναι το πρόσωπο στο οποίο υπάρχει η αντίληψη για έναν ευεργέτη θεό όσο και για έναν ήρωα-πολεμιστή. Ήταν ο θεός της αστραπής, της καταιγίδας και του κεραυνού.. Του αποδίδονταν χαρακτηριστικά ουράνιας θεότητας (η βροντή ήταν η φωνή του, οι κεραυνοί τα βέλη του και ήταν εκείνος που έστελνε τη βροχή στη Γη). Από ειρηνική θεότητα έγινε σιγά-σιγά πολεμική και διαδόθηκε σε όλες τις ακτές της Μεσογείου από τους Φοίνικες. Επίσης από ουδέτερη αρχικά θεότητα(αρσενική και θηλυκή μαζί), χωρίστηκε στον αρσενικό Βάαλ, και στη θηλυκή θεότητα και σύζυγό του Βααλάθ. Σε άλλους λαούς σύζυγος του Βάαλ ήταν η Αναΐς. Σύμφωνα με την Μυθολογία των λαών αυτών, μεγάλος εχθρός του Βάαλ ήταν Γιαμ Ναχάρ ο θεός των υδάτων, ο οποίος μονομάχησε με τον Βάαλ, τον οποίο μισούσε

ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

θανάσιμα. Επίσης μία από τους άλλους εχθρούς του Βάαλ ήταν η Ασεράχ, θεά της θάλασσας .

Χετταίοι

Οι Χετταίοι ήταν ένας λαός ο οποίος επηρεαζόταν κατά πολύ από τις θρησκείες άλλων λαών με αποτέλεσμα να συμπεριλαμβάνουν στη δικιά τους θρησκεία πολλούς ξένους θεούς οι οποίοι να είναι πολλές φορές εντελώς άσχετοι μεταξύ τους.

Στους κύριους θεούς τους συγκαταλέγονται ο Τεσχούμπ, θεός της βροχής και της καταιγίδας και η Αρίννα θεά του ήλιου.

ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Στην Ισλανδική – Νορβηγική Μυθολογία: θεός της θάλασσας είναι ο Νγκιορρ

Οι Εσκιμώοι :γίνεται λόγος για τη Σέντνα, θεά της θάλασσας. Σύμφωνα με τη μυθολογία η Σέντνα αποφάσισε να παντρευτεί ένα πουλί ,αρνούμενοι τους μνηστήρες της. Ο πατέρας θύμωσε και γι' αυτό σκότωσε τον άντρα της. Έπειτα την έβαλε σε μια βάρκα, με σκοπό να τη γυρίσει πίσω στο σπίτι.

Στην επιστροφή, όμως, σηκώθηκε θαλασσοταραχή και ο πατέρας την πέταξε στη θάλασσα, παρ' όλη την προσπάθεια της να κρατηθεί από την βάρκα. Από τότε βρίσκεται στο βυθό και προσέχει όλα τα πλάσματα της θάλασσας. Κάθε φθινόπωρο διεξάγονται μεγάλες γιορτές προς τιμήν της.

Οι Ινδιάνοι Κούνια του Παναμά

Θεωρία για το σχηματισμό Ωκεανού

σχηματίστηκε, όταν ο ημίθεος Ιμπέλελους έκοψε μετά από πολλές προσπάθειες το δέντρο από αλάτι, που στήριζαν τα σύννεφα.

Ισλανδικοί – Νορβηγικοί μύθοι

Εμφάνιση πρώτης ζωής

Ο γίγαντας Ύμιρ είναι το πρώτο ον και θεωρείται πως γεννήθηκε από το νερό της τήξης των πάγων των δώδεκα ποταμών, που πηγάζουν από την πηγή Βάργκελμιρ. Παράλληλα, από τον πάγο που έλιωνε, δημιουργήθηκε και μια αγελάδα, η Αουντούμλα, με της οποίας το γάλα μεγάλωνε ο γίγαντας Ύμιρ. Μέσα από τον πάγο γεννιούνται και οι άλλοι γίγαντες και θεοί.

πηγή .

Δημιουργία της γης

*ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ*

Ιάπωνες: θεωρούν πως η γη δημιουργήθηκε από μια σταγόνα νερού που έπεσε από το Χάος.

Ασσύριοι: θεωρούν το νερό πηγή δημιουργίας του σύμπαντος. Η βροχή είναι για πολλούς λαούς, το ουράνιο σπέρμα που γονιμοποιεί τη γη και την κάνει να βλασταίνει.

Ινδιάνοι Πίμα του Μεξικού : πιστεύουν πως μια πολύ όμορφη γυναίκα (μητέρα Γη) γονιμοποιήθηκε από μια σταγόνα νερού, που έπεσε από ένα σύννεφο.

Ινδουϊστές: λένε ότι ο πρώτος άνθρωπος φτιάχτηκε από νερό, γη και αέρα. Έχτιζαν ναούς κοντά στο υγρό στοιχείο και οι πιστοί έπρεπε να πλυθούν προτού εισέλθουν στους χώρους λατρείας. Σύμφωνα με τη θρησκεία τους υποχρεούνται να πλένονται κάθε πρωί.

Κινέζοι: φαντάζοταν τον κόσμο σαν μια άμαξα, που γύρω της υπάρχουν 4 θάλασσες. Σκεπή της άμαξας είναι ουρανός με πολλά πατώματα. Ανάμεσα στον Ουρανό και τη γη βρίσκονται τα αστέρια.

Αρχαίοι Αιγύπτιοι: πίστευαν πως η γη βρίσκεται μέσα σε ένα ορθογώνιο κουτί, και γύρω της υπήρχε ένας ποταμός. Ο Ήλιος και η Σελήνη ταξιδεύουν με βάρκες στο ουράνιο ποτάμι.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

4.ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Τόσο στην αρχαία ελληνική θρησκεία όσο και στις λαϊκές δοξασίες και μύθους της εποχής, το νερό αναδεικνύεται ως σύμβολο αναγέννησης και δημιουργίας. Συγκεκριμένα,

παρουσιάζονται οι *καθαρτικές ιδιότητές* καθώς και το ότι αποτελεί στοιχείο *ζωής, αναγέννησης και αναδημιουργίας*.

A) ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

1) Θεότητες:

✧ Ποσειδώνας:

Ένας από τους σημαντικότερους και δημοφιλέστερους θεούς στην αρχαία Ελλάδα ήταν ο Ποσειδώνας. Ήταν γιος του Κρόνου και αδερφός του Δία, του αρχηγού των δώδεκα θεών. Μετά την επικράτηση των δώδεκα θεών στην γιγαντομαχία, ο Δίας ανέλαβε την εξουσία του ουρανού, ο Πλούτων του κάτω κόσμου και ο Ποσειδώνας της θάλασσας, των ποταμών, των λιμνών και των πηγών. Οι αρχαίοι Έλληνες και ιδιαίτερα οι ναυτικοί τον τιμούσαν ιδιαίτερα, προσπαθώντας να κερδίσουν την εύνοιά του, εφόσον θεωρούταν ο υπαίτιος της θαλασσοταραχής και των σεισμών.

✧ Νηρέας και Νηρηίδες:

Ο Νηρέας ήταν θεότητα της θάλασσας, αρχαιότερη από τον

Ποσειδώνα, γνωστός για την σοφία και τις μαντικές του ικανότητες. Είχε πενήντα κόρες με τη Δωρίδα, τις Νηρηίδες μαζί με τις οποίες ζούσε στο θαλάσσιο μέγαρό του, στο βυθό του Αιγαίου. Μία από τις κόρες του Νηρέα ήταν και η Θέτιδα, μητέρα του Αχιλλέα. Οι Νηρηίδες είχαν τη δύναμη να αναταράζουν τη θάλασσα, αλλά συχνά βοηθούσαν και προστάτευαν τους ναυτικούς, γαληνεύοντάς την ή απομακρύνοντάς τους με τρόπο υπερφυσικό από τη φουρτούνα. Συχνά συνόδευαν και τα άρματα των θαλάσσιων θεών.

✧ Ποταμοί:

“Αλλά κατόπιν (η γη) με τον Ουρανό επλάγιασε και γέννησε τον βαθυστρόβιλο Ὠκεανόν και την γλυκόθωρη Τηθύα και η Τηθύς εγέννησε στον Ὠκεανόν, τους Ποταμούς με τα νερά τα γοργοστρόβιλα... (Ησιόδου Θεογονία, μετάφρ. Π. Λεκατσά). Κατά την ελληνική μυθολογία, η ένωση της Τηθύος (κόρη του Ουρανού και της Γαίας), με τον αδελφό της Ωκεανό δημιούργησε τρεις χιλιάδες ποταμούς, ισάριθμες θεότητες, τις Ωκεανίδες, αλλά και τρεις χιλιάδες νύμφες, όπως αναφέρει ο ποιητής της Θεογονίας Ησίοδος (αρχαίος ποιητής από την Άσκη της Βοιωτίας που έζησε γύρω στο 700 ή 800 π.Χ.).”

Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι κάθε ποταμός αποτελούσε μια ξεχωριστή θεότητα. Γι' αυτό και έχτιζαν γι' αυτούς, όπως και για τους άλλους θεούς λατρευτικούς τόπους, δηλαδή βωμούς και ιερά. Θεωρούνταν επίσης οι πρώτοι βασιλείς των περιοχών στις οποίες βρίσκονταν καθώς και οι γενάρχες των φυλών που ζούσαν στις όχθες τους. Οι αρχαίοι εγκωμιάζαν την **αναζωογονητική** δύναμη των ποταμών και στα νερά τους έβρισκαν μία **καθαρτική** δύναμη. Ο Ησίοδος αναφέρει: *“Μη διασχίζετε ποτέ τα νερά των ποταμών με το αιώνιό τους ρέμα, πριν να πείτε μια προσευχή, με τα μάτια προσηλωμένα στα εξαίσιά τους νάματα, πριν να βρέξετε τα χέρια σας στο ευχάριστό τους και καθάριο νερό”*.

Ενδεικτικά, ορισμένα ποτάμια τα οποία λάτρευαν οι αρχαίοι Έλληνες ήταν τα εξής:

- **Αλφειός:** Λατρεόταν κυρίως στην Ηλεία, Αρκαδία και Μεσσηνία. Ετυμολογικά, το όνομα αυτό προέρχεται από το ρήμα “αλφάνω” που σημαίνει πλουτίζω. Η ονομασία του, κατά το Στράβωνα, οφείλεται στο γεγονός ότι τα νερά του θεράπευαν το άλφος (=λέπρα). Σύμφωνα με τον Πausανία, ήταν κυνηγός, γιος του Ωκεανού και της Τηθύος. Λατρευόταν από τους ανθρώπους ως θεός της γονιμότητας.

- **Αχελώος ή Ασπροπόταμος:** Το όνομα Αχελώος φαίνεται ότι προέρχεται από τη ρίζα "-άχ-" ή τη λέξη "-άχα-" που σημαίνει νερό και το συγκριτικό επίθετο "λώων" που σημαίνει καλύτερος ή ποσοτικά μεγαλύτερος. Η δημιουργία του, τοποθετείται χρονικά από τον Όμηρο πριν τον Ωκεανό. Στη μυθολογία, ο Αχελώος παρουσιάζεται με πολλές μορφές. Συνήθως, απεικονίζεται από τη μέση και κάτω σαν ψάρι, γενειοφόρος με κέρατα στο κεφάλι του. Άλλες μορφές του ποτάμιου θεού ήταν σαν φίδι, σαν ταύρος και σαν ανθρωπόμορφο ον με κεφάλι ταύρου, που από τα γένια του έτρεχαν πολλά νερά. Στις περισσότερες μορφές του ήταν ένα άσχημο τέρας. Γνωστός είναι και ο μύθος του Ηρακλή, ο οποίος πάλεψε με τον Αχελώο για χάρη της Δηϊάνειρας. Κατά το Στράβωνα ο ποταμός ονομαζόταν παλαιότερα Θόας. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας πήρε το όνομα Ασπρος ή Ασπροπόταμος, ίσως από τα άσπρα χαλίκια που γεμίζουν την κοίτη του ή την άσπρη λάσπη που κατεβάζει.

- **Αχέροντας:** Ετυμολογικά, η ονομασία προέρχεται από τα συνθετικά "αχέα ρέων" που σημαίνουν "αυτός ο οποίος φέρνει πίκρες και δάκρυα". Σύμφωνα με το μύθο, κατέληγε

στην Αχερούσια λίμνη, που ήταν ψυχρή, δίχως ίχνος ζωής. Κατά τις παραδόσεις εκεί βρίσκονταν οι πύλες του Άδη και το λιμέρι του Κέρβερου. Ο βαρκάρης-Χάρωντας περιδιέβαινε τα νερά αέναα τα νερά και παραλάμβανε τις ψυχές των νεκρών από τη μία όχθη του ποταμού για να τις μεταφέρει στην άλλη. Ουσιαστικά λοιπόν, ο Αχέρωντας αποτελούσε τα σύνορα του Κάτω Κόσμου και του κόσμου των ζωντανών.

Όλα τα παραπάνω παραδείγματα, αναδεικνύουν την αξία και τη σημασία του νερού στην αρχαία Ελλάδα.

2) Ιστορίες- Παραδόσεις

Η Αρχαία Ελληνική Μυθολογία είναι γεμάτη από ιστορίες θεών αλλά και ανθρώπων που αναδεικνύουν το νερό ως σύμβολο ζωής, κάθαρσης, αναγέννησης και αναδημιουργίας.

❖ Κατακλυσμός του Δευκαλίωνα:

Ένας μύθος που αναδεικνύει τη χρήση του νερού ως υπέρτατο στοιχείο κάθαρσης και αναδημιουργίας του κόσμου είναι ο Κατακλυσμός του Δευκαλίωνα. Σύμφωνα με την παράδοση υπήρξε μια εποχή κατά την οποία οι άνθρωποι είχαν

χάσει από τη συνείδησή τους κάθε ηθική. Ο Δίας, εξοργισμένος από τη συμπεριφορά τους αποφάσισε να καταστρέψει το διεφθαρμένο ανθρώπινο γένος. Ο Προμηθέας τότε, συμβούλεψε το γιο του το Δευκαλίωνα και τη γυναίκα του την Πύρρα να κατασκευάσουν ένα ξύλινο πλοιάριο προκειμένου να γλιτώσουν από τον κατακλυσμό που επρόκειτο να εξαπολύσει ο Δίας. Εννιά ολόκληρα μερόνυχτα διήρκτησε η τρομερή πλημμύρα. Όταν τελείωσε, οι μόνοι άνθρωποι που επέζησαν ήταν ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα. Όταν αποβιβάστηκαν στην ξηρά ο θεοσεβής Δευκαλίων έκανε θυσία στο Δία ζητώντας την αναγέννηση του ανθρωπίνου γένους. Ο Δίας λυπήθηκε το ευσεβές ζευγάρι και έστειλε τον Ερμή να τους αναγγείλει τη συμβουλή του. Ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα, ακολουθώντας πιστά της οδηγίες του Ερμή, άρχισαν να περπατούν πετώντας ο καθένας τους από μία πέτρα πίσω του σε κάθε βήμα. Μέσα από τις πέτρες που πετούσε ο Δευκαλίωνας φύτρωνε ένας άνδρας, ενώ από κάθε πέτρα της Πύρρας γεννιόταν μία γυναίκα. Έτσι ξαναγεννήθηκε το ανθρώπινο γένος.

❖ Ζεί ο Βασιλιάς Αλέξανδρος:

Μία ακόμη απόδειξη της σημασίας του νερού για τους αρχαίους Έλληνες είναι και ο ακόλουθος μύθος γύρω από το πρόσωπο του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος πολέμησε κι έκαμε δικό του τον κόσμο, φώναξε τους σοφούς και τους ρώτησε: «Πώς θα μπορέσω να ζήσω πολλά χρόνια; Ήθελα να κάμω πολλά καλά στον κόσμο».

«Βρίσκεται τρόπος» αποκρίθηκαν οι σοφοί, «μα είναι κάπως δύσκολος».

«Δε σας ρώτησα» είπε ο βασιλιάς Αλέξανδρος, «να μου πείτε αν είναι δύσκολος· ποιος είναι θέλω να μάθω».

«Να βρεις το αθάνατο νερό» του είπαν οι σοφοί.

«Και πού είναι αυτό το αθάνατο νερό;»

«Ανάμεσα σε δυο βουνά. Μα τόσο γρήγορα ανοιγοκλείνουν, που και το πιο γοργόπτερο πουλί δεν προφταίνει να περάσει. Πολλά ξακουσμένα βασιλόπουλα θέλησαν να το αποκτήσουν· μα έχασαν τη ζωή τους άδικα. Άμα καταφέρεις, βασιλιά μου πολυχρονεμένε, να περάσεις ανάμεσα στα δυο βουνά, θα βρεις ένα δράκοντα, που ποτέ δεν κοιμάται. Αν σκοτώσεις τον δράκοντα, θα το πάρεις».

Όταν το άκουσε ο βασιλιάς Αλέξανδρος, πρόσταξε αμέσως να σελώσουν το άλογό του, τον Βουκεφάλα. Φτερά δεν είχε, μα πετούσε σαν πουλί. Καβαλίκεψε και σε λίγο έφτασε στο μέρος που του είχαν πει οι σοφοί. Στέκεται και βλέπει τα βουνά ν' ανοιγοσφαλούν αδιάκοπα και

τόσο γρήγορα, που ούτε πουλί δεν μπορούσε να περάσει. Μα ο βασιλιάς δεν τα χάνει. Δίνει μια βιτσιά και πέρασε ανέγγιχτος ανάμεσα στα δυο βουνά. Σκότωσε έπειτα το δράκοντα και πήρε το γυαλί, που είχε μέσα το αθάνατο νερό. Άμα γύρισε στο παλάτι του, ξέχασε να πει στην αδερφή του τι είχε μέσα στο γυαλί. Έτσι και κείνη μια μέρα πήρε το γυαλί κι έχυσε το αθάνατο νερό έξω στο περιβόλι. Το νερό έπεσε σε μια αγριοκρεμμυδιά, κι από τότε αυτό το φυτό δεν μαραίνεται ποτέ.

Όταν έμαθε η βασιλοπούλα το κακό που έκαμε, ήταν απαρηγόρητη. «Θεέ μου!» λέει, «δε θέλω να πιστέψω, πως μια μέρα θα πεθάνει ο αδερφός μου. Αφησέ με να ζω πάντα με την ελπίδα πως κι αν πεθάνει, πάλι θα τον ξαναφέρεις στον κόσμο. Ποιος ξέρει αν δεν έρθουν δύσκολα χρόνια για την πατρίδα μου;»

Αμέσως η αδερφή του βασιλιά έγινε από τη μέση και κάτω ψάρι και πήδηξε στη θάλασσα. Έγινε Γοργόνα! Από τότε γυρίζει πάντα στη θάλασσα κι άμα δει κανένα καράβι, τρέχει και το ρωτά: «Καράβι, καραβάκι· ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;»

Αλίμονο στον καραβοκύρη που θα της πει πως πέθανε. Η Γοργόνα αναταράζει τα νερά, σηκώνει βουνά τα κύματα και χάνεται το καράβι. Μα ο έξυπνος καραβοκύρης αν πει: «Ζει, κυρά μου, ο βασιλιάς Αλέξανδρος. Ζει και βασιλεύει, και τον κόσμο κυριεύει!». Τότε η Γοργόνα λάμπει από τη χαρά της. Απλώνει τα ξανθά της μαλλιά και τα κύματα ησυχάζουν αμέσως. Γελούν τα πέλαγα και τ' ακρογιάλια, κι οι

ναύτες από τα καράβια τους ακούνε μαγεμένοι τη φωνή της Γοργόνας,
που ξαναλέει τραγουδιστά:

«Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει!...»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Στην Ν. Αφρική

Δημοσιογράφοι συζητούν για την άνοδο της θερμοκρασίας, ο Νααρί κλείνει το ραδιόφωνο. Η ζέστη ήταν ανυπόφορη, η ατμόσφαιρα αποπνικτική. Ήταν η ώρα που όλοι πήγαιναν στο ποτάμι. Ο Νααρί κοιτώντας το δρόμο παρατήρησε παιδιά να τρέχουν πανικόβλητα να ειδοποιήσουν τους γονείς τους, οι γυναίκες και οι άνδρες έκαναν επίκληση στο ποταμό Ναϊρόμπι. Μετά από λίγο έμειναν όλοι βουβοί. Ο νακί έτρεξε να δει τι συνέβη...

Ήταν γεγονός, ο ποταμός Ναϊρόμπι είχε ξεραθεί και τώρα τα ψάρια ήταν ξαπλωμένα στη λάσπη, ίσα που κουνούσαν την ουρά τους, τα περισσότερα είχαν ψοφήσει. Τι θα απογίνει το χωριό τους χωρίς νερό; Από καιρό μειωνόταν η στάθμη αλλά τώρα ύστερα απ'μία εβδομάδα είχε εξαφανιστεί! Ο Νακί ένιωθε τον ήλιο να τον καίει ακόμα πιο πολύ, να τον ζαλίζει, χοντρές σταγόνες από ιδρώτα έπεφταν κάτω. Σε λίγο έχασε τις αισθήσεις του και λιποθύμησε. Όταν ξύπνησε ήταν ξαπλωμένος στο δωμάτιο του μέχρι να ξαναβρεί τις αισθήσεις του, του πήρε λίγη ώρα. Η κατάσταση ήταν τραγική, οι άνθρωποι σταμάτησαν να σκέπτονται λογικά και άρχισαν να θρηνούν σαν να είχαν χάσει τα παιδιά τους. Ο Νακί ήταν από τους ελάχιστους μορφωμένους Αφρικανούς, δεν έμενε παρά να αναλάβει ο ίδιος

δράση . Το πρώτο πράγμα που σκέφτηκε ήταν η ποίηση του, στα γαλλικά ξεδίπλωνε για ώρες τις σκέψεις του. Αλλά κάτι τον προβλημάτιζε. Έπρεπε να γράψει ξανά αλλά στα αφρικανικά, έπρεπε οι άνθρωποι του τόπου του να ξεφύγουν από το σκοτάδι της αμάθειας στην οποία είχαν καταδικαστεί χρόνια τώρα.

Στην Αμερική

Εν τω μεταξύ στην άλλη άκρη της γης ο φιλόδοξος δημοσιογράφος Κρις επιβιβαζόταν στο αεροπλάνο. Κατά τη διάρκεια της μακρινής πτήσης του είχε την ευκαιρία να ξανακοιτάξει τις σημειώσεις του πάνω στο ρεπορτάζ το οποίο επρόκειτο να κάνει για την εφημερίδα στην οποία δούλευε. Το αφεντικό βασιζόταν πάνω του για την αποκλειστικότητα . Δεν έπρεπε να αποτύχει. Ένωθε τέτοια σιγουριά και αυτοπεποίθηση για τον εαυτό του όσο ποτέ άλλοτε. Οι εντολές που είχε λάβει ήταν απλές. Να καταφέρει να καταγράψει την δραματική κατάσταση που βίωναν αυτοί οι άνθρωποι της Αφρικής λόγω της έλλειψης καθαρού νερού. «Σιγά το δράμα» είπε. «Δεν πεθάνανε και στον Τιτανικό, που το έχουνε τραγικοποιήσει τόσο» είπε. «Άλλωστε ένα ποταμάκι μολύνθηκε και τρέχουν όλες οι εφημερίδες να το κάνουν πρώτο θέμα. Και σιγά μη έχουν τέτοια έλλειψη ώστε να μην έχουνε ούτε νερό να πιούνε. Πφφ... οι

υπερβολές των ανθρώπων όπως πάντα.» Αυτά μουρμούρισε και αποφάσισε να πάρει έναν υπνάκο για το υπόλοιπο της πτήσης.

Ξύπνησε ξαφνικά από την ανακοίνωση της άφιξης του αεροπλάνου στον προορισμό του. «Φτάσαμε κιόλας;!», αναφώνησε σηκώνοντας τα χέρια του ψηλά για να τεντωθεί. Κατέβηκε από το αεροπλάνο και αφού παρέλαβε τις αποσκευές του κατευθύνθηκε προς το τζιπ το οποίο τον περίμενε, καθώς το χωριό ήταν γύρω στις τρεις ώρες μακριά.

Σ' αυτό βρισκόταν ένας ντόπιος ο οποίος γνώριζε τα αγγλικά και θα τον οδηγούσε μέχρι εκεί ενώ επίσης θα τον βοηθούσε στο θέμα της επικοινωνίας με τους ανθρώπους του χωριού, καθώς όπως κατάλαβε αργότερα ήταν από τους ελάχιστους (αν όχι ο μόνος) μορφωμένος του χωριού. Κατά την διάρκεια του ταξιδιού είχε την ευκαιρία να τον παρατηρήσει, καθώς δεν κατάφερε να του πάρει και πολλές κουβέντες εκτός από τα απαραίτητα και τυπικά. Ήταν ένας κοντούλης ανθρωπάκος χωρίς έντονα χαρακτηριστικά. Τον έλεγαν Νακκί. Ήταν γενικά μελαμψός και ηλιοκαμένος στο πρόσωπο, δείγμα της μεγάλης έκθεσής του στον ήλιο. Ήταν σκυθρωπός, ανέκφραστος και κάπως λυπημένος, καθώς οι ζαρώσεις στο πρόσωπό του φανέρωναν την κούραση και τις δυσκολίες που πρέπει να είχε περάσει.

Καθώς πλησίαζαν στο χωριό, ο Νακκί τον ενημέρωσε πως καθώς δεν υπήρχαν πανδοχεία, θα τον φιλοξενούσε σπίτι του ώσπου να τελειώσει με το ρεπορτάζ του. Ακόμη του είπε πως θα αναλάμβανε να τον ενημερώσει για την κατάσταση την οποία επικρατούσε και θα του υποδείκνυε υλικό για τη δουλειά του.

Μετά από λίγη ώρα φτάσανε στην καλύβα που έμενε ο Νακκί. Φαινόταν τόσο φτωχή και ετοιμόρροπη ενώ παράλληλα υποδήλωνε τις απαίσιες συνθήκες στις οποίες ζούσαν οι ντόπιοι. Η γυναίκα και τα παιδιά του Νακκί βοήθησαν τον Κρις να τακτοποιηθεί. Εκείνος παρατηρούσε με έκσταση την απλοϊκή ζωή αυτών των ανθρώπων και τη λιτή διακόσμηση στο εσωτερικό του σπιτιού τους.

Αργότερα, κατά το απόγευμα, αφού είχε φάει και είχε ξεκουραστεί, θέλησε να ξεκινήσει μια μικρή προετοιμασία για την δουλειά του. « Λοιπόν πώς έχουν τα γεγονότα;» είπε ο Κρις. Ο Νακκί περιεργαζόταν την όλη στάση του δημοσιογράφου. Τι ακριβώς περίμενε να ακούσει δηλαδή, ότι στέρεψε το μοναδικό ποτάμι τους, ότι οι άνθρωποι θρηνούσαν την φυγή του θεού του ποταμού, ότι σε λίγο καιρό δεν θα έχουν νερό ούτε να πιουν, ούτε για να ποτίσουν τις καλλιέργειες τους. Οι άνθρωποι του «αναπτυγμένου κόσμου» όπως του «ταπεινού» δημοσιογράφου, δεν έστειλαν ποτέ καμία βοήθεια σε άλλες περιπτώσεις, μόνο

τώρα που ένα τέτοιο «κοσμοϊστορικό γεγονός θα κινούσε το ενδιαφέρον των αγοραστών και θα αύξανε τα κέρδη των εφημερίδων κατακόρυφα. Και βέβαια το πρώτο ρεπορτάζ θα το διέδιδε αυτός ο δημοσιογράφος δίνοντας την αποκλειστικότητα στο αφεντικό του.

Ο Νακκί σηκώθηκε και έκανε μια κίνηση με το χέρι του ώστε ο δημοσιογράφος να τον ακολουθήσει. Τον οδήγησε στο ξεραμένο ποτάμι, έπειτα σε μια καλύβα που είχαν μαζευτεί πάνω από τριάντα άτομα που έκλαιγαν γοερά και ακόμα πιο μετά σε έναν αυτοσχέδιο ναό από καλάμιές . Χωρίς να χρειαστεί να μπουν μέσα άκουσαν ατέρμονες ψαλμωδίες από ντόπιους χριστιανούς. Ήταν ξεκάθαρο πως όλος ο τόπος έμοιαζε σπαραγμένος, λες και κάποιος τον είχε λεηλατήσει.

Ωστόσο, το αποκορύφωμα που έκανε τον Κρις να συγκλονιστεί ήταν η ξαφνική παρουσία ενός μικρού παιδιού .Τα ρούχα του ήταν σκισμένα και σκονισμένα, ενώ κάτω από το λεπτοκαμωμένο λαιμό του προέξεχε η τυμπανισμένη κοιλιά του. Το λαγνό βλέμμα του συνάντησε του Νακκί, ο οποίος έσκυψε προς το μέρος του λέγοντάς του «Τι κάνεις Αμπού;» του άπλωσε το χέρι και του έδωσε ένα ξύλινο φυλαχτό. Το παιδί τον ευχαρίστησε με ένα πλατύ χαμόγελο και έφυγε.

-Χμ (καθάρισε το λαιμό του έπειτα από μια παρατεταμένη στιγμή βουβαμάρας), εμ.... Νακκί εμ... λοιπόν οι εικόνες αυτές είναι πολύ καλό υλικό για το ρεπορτάζ μου....

Ο Κρις έμεινε μια εβδομάδα στο αφρικανικό χωριό, ξεκίνησε το δρόμο του προς την Αμερική. Πίστευε πως αυτοί οι αθώοι άνθρωποι έπρεπε να φωνάξουν και να κινητοποιήσουν τον κόσμο να αναλάβουν δράση. Κάποια στιγμή βάζοντας το χέρι του στην τσάντα του να πάρει κάτι, έπιασε ένα χειρόγραφο. Ήταν ένα βιβλίο που είχε αρχίσει να γράφει ο Νακκί πριν έρθει και είχε τώρα πλέον ολοκληρώσει μαζί με ένα σημείωμα. Την Δευτέρα θα συναντούσε το αφεντικό, έπρεπε να τον αντιμετωπίσει χωρίς συνέντευξη και χωρίς άλλες μαρτυρίες. Έτσι αποφάσισε να ανεβάσει στο μπλογκ του όλο το ρεπορτάζ μαζί με τις φωτογραφίες και το βιβλίο του Νακκί. Αυτό θα ανέβαζε κατακόρυφα τη δημοτικότητά του και τα κέρδη του και αφού τελείωσε το ικανοποιητικό ρεπορτάζ του, αλλά αναμφίβολα θα δεχόταν την απόλυσή του.

Έπειτα από ένα μήνα, ο Κρις εξήγησε στο αφεντικό του πως δεν αρκούσε απλώς να ενημερώσουν τον κόσμο, να τους συγκινήσουν και μετά από ένα χρόνο ή και λιγότερο η είδηση να εξατμιστεί. Έπρεπε να αναλάβουν δράση. Οι εικόνες της εγκατάλειψης, των αρρωστιών, των παιδιών που είχαν αφυδατωθεί, των γέρων με το

ζαρωμένο πρόσωπο, αδύναμοι να σηκώσουν το χέρι, στοίχειωναν το μυαλό του. Αλλά μάταια, ο διευθυντής δεν μπορούσε να διανοηθεί τι ήταν αυτό που έκανε τον Κρις να αλλάξει μυαλά. Προσπαθούσε να τον λογικεύσει ζητώντας αδιάλειπτα το ρεπορτάζ. Ωστόσο, ο Κρις ήξερε πως θα έστελνε από στιγμή σε στιγμή καποιον άλλο δημοσιογράφο και έτσι αποφάσισε να πάρει το μεγάλο ρίσκο...

Έπειτα από έξι μήνες το μπλογκ του Κρις έγινε το πιο πολυδιαβασμένο στην Αμερική. Δεν άργησαν και οι προτάσεις από τα περιοδικά της Ευρώπης. Ο Κρις βέβαια το έδωσε αλλά απαίτησε να μην πάρουν αποκλειστικότητα, έτσι ώστε να γίνει διάσημο, χωρίς όμως να υπάρχει οικονομικό κίνητρο πίσω από το δημοσίευμα.

Ακολούθησε μια μαζική κινητοποίηση γύρω από τη προστασία του περιβάλλοντος πολλών ανθρώπων από διάφορες πολιτείες με την πρωτοβουλία του Κρις. Δημιουργήθηκε ένα κίνημα με την ονομασία "water stay alive" που έγινε παγκόσμια γνωστό μέσα σε ένα εικοσιτετράωρο χάρη στη μεγάλη εμβέλεια των Μ.Μ.Ε. Οι κινητοποιήσεις διευρύνθηκαν σε όλη την Ευρώπη και κυρίως στις καταπιεσμένες χώρες που είχαν βιώσει πόλεμο εντάσσοντας τα κοινωνικά προβλήματα της χώρας τους κάτω από το πέπλο των περιβαλλοντικών καταστροφών.

**ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ**

Έπειτα από πέντε χρόνια συλλογικών και δυναμικών δράσεων ο πρόεδρος της Αμερικής δήλωσε σε συνέντευξη τύπου ότι απέσυρε τους πυραύλους από τη Συρία, παγώνοντας οριστικά τις πολεμικές επιχειρήσεις. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεσμεύτηκαν για σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων και αξιοποίηση του νερού για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών. Παράλληλα ο Ο.Η.Ε. απαγόρευσε στη Ρωσία να σκαλίζει τον Β. Πόλο για πετρέλαιο. Κάποιοι δημοσιογράφοι μιλούσαν για την ίδρυση πανεπιστημίων σε όλες τις περιοχές της Αφρικής και την αναβάθμιση της παιδείας. Το BBC και το CNN ασκούσαν άμετρες πιέσεις για την ενεργειακή σπατάλη της Αμερικής. Στον ορίζοντα διαφαινόταν ένα .....(Ολοκληρωμένο στο φάκελο: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

http://mythagogia.blogspot.gr/2013/11/blog-post_7.html

http://www.agiabarbara.gr/leit_skevi.html

<http://www.saint.gr/1083/saint.aspx>

http://www.matia.gr/7/72/7204/7204_2_2.html

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CE%BF%CF%86%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%B1>

<http://www.patirxristos.gr/>

<http://www.prophet-elias.de/pdfs/Baptish.pdf>

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B118/373/2511,9679/>

http://users.sch.gr/aiasgr/Thrhskeiologia/Eidwlolatrikes_theothtes/Baal.htm

http://users.sch.gr/aiasgr/Thrhskeiologia/Eidwlolatria/H_thrhskeia_twn_Xananaiwn.htm<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CF%89%CF%85%CF%83%CE%AE%CF%82>

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B5%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1

http://users.sch.gr/aiasgr/Eguklopaideia/Laoi_kai_fules/Xettaioi.htm

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%83%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1#.CE.98.CF.81.CE.B7.CF.83.CE.BA.CE.B5.CE.AF.CE.B1>

<http://envifriends.blogspot.gr/2013/02/blog-post.html>

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BA%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%28%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%29

Βικιπαίδεια

pentapostagma.gr

Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Ένωσης

Unohabitat-UNESCO

*ΤΟ ΝΕΡΟ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ*